

Constantin PARASCHIVESCU

Unduirile dramei

Versiune contemporană a celebrei povești de iubire shakespearene, piesa lui Jean Anouilh *Romeo și Jeanette*, deși scrisă la mijlocul secolului trecut, în 1946, după și înaintea altor lucrări din categoria pieselor „negre”, cum și le-a denumit singur (*Euridice*, 1941; *Antigona*, 1944; *Ciocârlia*, 1952; *Becket*, 1959), dezvăluie o incompatibilitate existențială al cărei ecou îl regăsim și astăzi în medii și termeni diferiți, poate, de ceea ce am numi conformism și mărginire. Inadaptabilitate, nevoia individului de a se realiza liber de constrângeri, de falsificări, de a se împlini prin pasiune sinceră și dragoste totală. Cât mai e sau nu posibil asta la 400 de ani de la tulburătorul precedent din Verona, nu mai contează, contează cât de adânc și misterios se mai aprinde flacăra pasiunii între protagoniștii altor vremuri, într-un context în care romantismul e mai degrabă o melodramă desuetă și elanurile în domeniu alterate de cinism. Anouilh e sceptic și privește povestea de dragoste a noilor eroi dintr-o perspectivă de comedie tragică, ce-mi amintește de o versiune neaoșă de pe la începutul secolului douăzeci a lui Mihail Sorbul, *Patima roșie*. Ca *Tofana* e *Jeanette* aici, voluntară și pătimașă, cu extravagante teatralizate (cazul găinii sacrificate), care tulbură – și se tulbură de un *Romeo* abia ivit în familie, *Frédéric*, logodnicul surorii sale *Julia*. *Frédéric* n-are nimic din filfizonul *Tofanei*, *Rudy*, dar n-are, la o adică, nici din *Romeo* un elan aprins de înflăcărare, ci mai degrabă o înclinație potențială. Poate inițial frivolă. Dar care răstoarnă lucrurile, duce aventura spre dramă și sfârșit tragic. *Julia* ar fi *Crina*, dar nu fragila naivă, ci realista făptură care ia în serios viața și îndatoririle matrimoniale. Fratele *Lucien*, cu căsnicie ratată și grațiile lui *Bachus* în sânge e, de bună-seamă, *Șbiț*, filosoful care spune adevăruri profunde, incomode și vede mai departe decât cei din jur, mai clar și mai trist. Doar tatăl lor și mama lui *Frédéric* nu-și găsesc termeni de comparație, decât între ei, în antiteză, el fiind anarhicul desăvârșit în total dezacord cu sobrietatea ei de obiceiuri și principii. Sinuciderea *Jeanettei* în finalul terifiant de furtună încheie o similitudine teatrală cu *Tofana*, evident în alt registru ambivalent, unde dramaturgul francez parcă s-a jucat cu o ipoteză sentimentală, ce a luat în desfășurare motivații mai ample și mai grave despre lume.

Pe care regizorul Claudiu Goga le-a descifrat în spectacolul de la „Nottara” cu o pronunțată rigoare dramatică, armonizând tonurile, ocolind cu matură intuiție capcanele melodramatice. A rezultat o dramă de autenticitate psihologică, în care motivațiile interioare se dezvăluie cu intensitate și implică protagoniștilor un joc concentrat. În care se impune mai întâi figura tatălui creată cu explozivă forță de Alexandru Repan, dar mai ales cea a filosofului ratat, *Lucien*, în compoziția căruia e evident că George Alexandru s-a simțit bine și a fructificat exemplar șansa de a se înfățișa și în alt chip decât cel al seducătorului simpatic. *Jeanette* e Ada Navrot, volubilă, persuasivă, cu accente pasionale și dramatice energic conturate, *Julia* și *Mama*, văduvite de o expresie mai liniară în text, sunt creionate cu măsură de Clara Vodă și Emilia Dobrin, ultima și cu reacții de haz în situații contrariante. Nu l-am văzut pe *Romeo*, pe *Frédéric*, în Sorin Leoveanu, care poate în spectacolul de la Brașov a avut o seară anostă, nu l-a motivat jocul, aura personajului, drept pentru care nici

iubirea ce se presupune că se aprinde dintr-o privire între el și *Jeanette* n-are consistență, pare un efect artificial cu devieri parodice. Sau poate chiar asta a urmărit? Și așa fiind, jocul trebuia să prindă o câțime de elocvență.

Sunetele răscolitoare ale violoncelului, compuse de George Marcu și decorul din bârne, pe platforma ca o insulă bătută de vânt, al lui Sică Rusescu (premiul de scenografie la Festival) creează o adecvată ambianță unduirilor dramei.

Teatrul „C.I. Nottara” – Romeo și Jeanette de Jean Anouilh. Regia: Claudiu Goga. Decorul: Sică Rusescu. Costumele: Lia Dogaru. Muzică originală: George Marcu; la violoncel: Ioana Ostafie. Distribuția: Sorin Leoveanu, Ada Navrot, Clara Vodă, George Alexandru, Alexandru Repan, Emilia Dobrin, Ion Siminie.

Doamna Albright, SIDA și teatralitatea

Doamna Madeleine Albright ne vizitează țara și ne cere, printre altele, să ne înscriem în „efortul internațional de luptă împotriva SIDA”. Iată, i-am spune, noi o facem încă dinainte de a veni dumneavoastră prin vocea sensibilă a teatrului, prezentând la Brăila piesa dramaturgului american Luis Alfaro – *Drept ca o linie*. Un spectacol despre SIDA, „o serie de 11 scene... cu umor negru și un limbaj violent (nerecomandabil persoanelor pudibonde fără acordul părinților), cum ne avertizează o foaie-program cu numele realizatorilor și o mențiune despre premiile autorului. „Prostituție, homosexualitate, Love for sale”, mai citim acolo. Piesa este scrisă în 1999. Mă rog, nu tema și limbajul violent ne fac circumspecți, ci câțimea de încărcătură dramatică prin care cele 11 scene biruie cadrul irascibil-expozitiv al dialogului. Pentru că piesa este un dialog între mamă și fiu, o confruntare de atitudini, de percepții ale valorilor umane după o încercare ratată a lui de a se sinucide și efortul ei de a se regăsi într-o relație firească de familie. Tardiv și oricum inefficient, pentru că victima este iremediabil condamnată. Pe acest fond, autorul compune instantanee, momente dispartate de criză care ilustrează o stare, o neconcordanță de atitudine, la limita derizoriului, dar nu intensifică drama cu căderea în coșmaruri și monstruos. Li se aud strigătele repetate, nu și rezonanța din adânc.

Pe două fâșii de pânză neagră așternute în hol sunt așternute fotografiile unor artiști și cântăreți celebri atinși de acest virus ucigător (Freddie Mercury, Cyril Collard. etc.) și ale unor personalități culturale care au înființat o fundație de luptă împotriva lui.

Între cele două fâșii îndoliate, una roșie ca sângele vieții. Spectacolul compensează prin teatralitate subțirimea fragmentată a textului, atât vizual cât și interpretativ. Radu Apostol, tânăr regizor premiat de UNITER pentru debutul său cu un spectacol inedit cu copii străzii, e și aici îndrăzneț prelucrând o temă dificilă în limbaj artistic original și expresiv. Într-o bună colaborare cu scenografa Alina Herescu (plastică alegorică suprarealistă), coregrafia Laurenția Barbu (dansuri tulburător halucinante) și proiecții cu grafică video realizată de Vasilică Ionescu (uneori mai incitante decât fragmentele scenice, dar mereu fugare ca să le cuprinzi textul).

Și, firește, o serioasă implicare a protagoniștilor; tânărul Marius Manole, grav, interiorizat, susținând cu marcată sensibilitate tragedia damnării, Liliana Ghiță, o excelentă profesionistă a teatrului, cu intensități dramatice și autentice vibrații de